

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
ABSTRACT	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฌ
สารบัญแผนภูมิ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 คำถามการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย	4
1.6 คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	5
1.7 สถานที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ภาพถ่ายโบราณ	7
2.2 แนวคิดการจัดการสารสนเทศ	20
2.3 แนวคิดการจัดการข้อมูลดิจิทัล	78
2.4 แนวคิดการจัดการภาพถ่ายโบราณ	83
2.5 งานวิจัยเกี่ยวข้อง	102
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย	107

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	109
3.1 วิธีดำเนินการวิจัย	109
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	109
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	111
3.4 การรวบรวมข้อมูล	112
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	113
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
4.1 สภาพปัจจุบันของหน่วยงานที่ให้บริการภาพถ่ายโบราณ	115
4.2 กระบวนการจัดการภาพถ่ายโบราณของหน่วยงานที่ให้บริการภาพถ่ายโบราณ	139
4.3 การใช้ภาพถ่ายโบราณของผู้ใช้งานภาพถ่ายโบราณจากหน่วยงานที่ให้บริการ	164
4.4 แนวทางการจัดการภาพถ่ายโบราณเพื่อการจัดแสดงและนิทรรศการ	184
4.4.1 โครงสร้างของหน่วยงาน	202
4.4.2 นโยบายของหน่วยงาน	205
4.4.3 บุคลากร	206
4.4.4 งบประมาณ	207
4.4.5 ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน	208
4.4.6 กระบวนการจัดการภาพถ่ายโบราณ	209
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	230
5.1 สรุปผลการวิจัย	231
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	240
5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย	244
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	245
บรรณานุกรม	246
ภาคผนวก	251
ประวัติ	
ผู้เขียน	329

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงคำอธิบายหน่วยข้อมูลต่างๆของ Dublin Core metadata	38
ตารางที่ 2.2 แสดงคำอธิบายหน่วยข้อมูลต่างๆของมาตรฐาน MODS	39
ตารางที่ 2.3 แสดงคำอธิบายหน่วยข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของมาตรฐาน NISO	42
ตารางที่ 2.4 แสดงคำอธิบายหน่วยข้อมูลคุณลักษณะพิเศษของมาตรฐาน NISO	43
ตารางที่ 2.5 แสดงคำอธิบายหน่วยข้อมูลต่างๆของมาตรฐาน ISAD(G)	45
ตารางที่ 2.6 แสดงคำอธิบายหน่วยข้อมูลต่างๆของมาตรฐาน CDWA	49
ตารางที่ 2.7 แสดงคำอธิบายหน่วยข้อมูลต่างๆของมาตรฐาน VRA Core Categories	52
ตารางที่ 2.8 แสดงคำอธิบายหน่วยข้อมูลต่างๆของมาตรฐาน IPTC	54
ตารางที่ 2.9 แสดงหน่วยข้อมูลต่างๆของมาตรฐาน IPTC ที่เลือกใช้งาน	55
ตารางที่ 2.10 แสดงมาตรฐานการจัดเก็บภาพถ่ายดิจิทัล	93
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภัณฑารักษ์หรือผู้ดูแลภาพถ่ายโบราณ จากหน่วยงานที่ให้บริการภาพถ่ายโบราณ	116
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลสภาพปัจจุบันของการจัดการภาพถ่าย โบราณของหน่วยงานที่ให้ บริการภาพถ่ายโบราณ	119
ตารางที่ 4.3 บุคลากรที่รับผิดชอบด้านภาพถ่ายโบราณของหน่วยงานที่ให้บริการ ภาพถ่ายโบราณ	124
ตารางที่ 4.4 งบประมาณด้านการจัดการภาพถ่าย โบราณของหน่วยงานที่ให้บริการ ภาพถ่ายโบราณ	126
ตารางที่ 4.5 ผลกระทบจากภายนอกที่มีต่อการจัดการภาพถ่าย โบราณของหน่วยงานที่ ให้บริการภาพถ่ายโบราณ	128
ตารางที่ 4.6 ผลกระทบจากสภาพแวดล้อมภายในที่มีต่อการจัดการภาพถ่าย โบราณ เพื่อการจัดแสดงและนิทรรศการ	130
ตารางที่ 4.7 ความต้องการเกี่ยวกับการจัดการภาพถ่าย โบราณของหน่วยงานที่ให้บริการ ภาพถ่ายโบราณ	132
ตารางที่ 4.8 การวางแผนเกี่ยวกับการจัดการภาพถ่าย โบราณของหน่วยงานที่ให้บริการ ภาพถ่ายโบราณ	133
ตารางที่ 4.9 แนวทางในการจัดการภาพถ่าย โบราณของหน่วยงานที่ให้บริการภาพถ่าย โบราณ	134

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.10 ปัจจัยสำคัญในการจัดการภาพถ่ายโบราณของหน่วยงานที่ให้บริการภาพถ่ายโบราณ	135
ตารางที่ 4.11 ความสนใจในการนำรูปแบบการจัดการภาพถ่ายโบราณใหม่มาใช้งาน	136
ตารางที่ 4.12 การเตรียมความพร้อมให้แก่บุคลากรในหน่วยงานในการจัดการภาพถ่ายโบราณของหน่วยงาน	137
ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการภาพถ่ายโบราณของหน่วยงานที่ให้ บริการภาพถ่ายโบราณ	138
ตารางที่ 4.14 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มภัณฑารักษ์หรือผู้ดูแลภาพถ่ายโบราณที่ ทำหน้าที่จัดการให้ภาพถ่ายโบราณ	141
ตารางที่ 4.15 ด้านกระบวนการจัดการภาพถ่ายโบราณของแต่ละหน่วยงาน	143
ตารางที่ 4.16 ด้านการรับเข้าภาพถ่ายโบราณของแต่ละหน่วยงาน	146
ตารางที่ 4.17 ด้านการแบ่งหมวดหมู่ภาพถ่ายโบราณของแต่ละหน่วยงาน	147
ตารางที่ 4.18 ด้านการแปลงเป็นดิจิทัลของแต่ละหน่วยงาน	149
ตารางที่ 4.19 ด้านการลงรายการมาตรฐานภาพถ่ายโบราณของแต่ละหน่วยงาน	151
ตารางที่ 4.20 ด้านปัญหาและแนวทางแก้ไขในการจัดการภาพถ่ายโบราณ	152
ตารางที่ 4.21 ด้านวางแผนในการจัดการภาพถ่ายโบราณของหน่วยงานในอนาคต	156
ตารางที่ 4.22 ด้านการเผยแพร่และให้บริการภาพถ่ายโบราณของแต่ละหน่วยงาน	157
ตารางที่ 4.23 ด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึงการเผยแพร่และให้บริการภาพ ถ่ายโบราณ	159
ตารางที่ 4.24 ด้านปัญหาและแนวทางแก้ไขในการเผยแพร่และให้บริการภาพ ถ่ายโบราณ	161
ตารางที่ 4.25 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ในการใช้ภาพถ่ายโบราณเพื่อการศึกษาวิจัยและการจัดนิทรรศการ	163
ตารางที่ 4.26 ข้อมูลทั่วไปของผู้ใช้งานทั่วไปที่มีการใช้บริการภาพถ่ายโบราณของ หน่วยงานต่างๆ	166
ตารางที่ 4.27 ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ภาพถ่ายโบราณ	167
ตารางที่ 4.28 ด้านวิธีการและกระบวนการในการนำภาพถ่ายโบราณไปใช้งาน	168
ตารางที่ 4.29 ด้าน มาตรฐานการแปลงภาพถ่ายโบราณเป็นดิจิทัล	170

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.30 ด้านมาตรฐานหรือการให้ข้อมูลภาพถ่ายโบราณที่ใช้งาน	170
ตารางที่ 4.31 ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาในการใช้งานภาพถ่ายโบราณ	171
ตารางที่ 4.32 ด้านความเห็นต่อการจัดการภาพถ่ายของหน่วยงานที่ให้บริการภาพถ่ายโบราณ	172
ตารางที่ 4.33 ด้านแนวทางและความเห็นต่อการจัดการภาพถ่ายโบราณ	173
ตารางที่ 4.34 วัตถุประสงค์ในการใช้ภาพถ่ายโบราณของผู้ใช้งานทั่วไป	174
ตารางที่ 4.35 ด้านความถี่ในการเข้าใช้ภาพถ่ายโบราณของผู้ใช้งานทั่วไป	175
ตารางที่ 4.36 เหตุผลที่ใช้เลือกหน่วยงานให้บริการหน่วยงานที่ให้บริการภาพถ่ายโบราณของผู้ใช้งานทั่วไป	176
ตารางที่ 4.37 ด้านความหลากหลายในการเลือกใช้บริการหน่วยงานและการใช้บริการของผู้ใช้ทั่วไป	177
ตารางที่ 4.38 ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นภาพถ่ายโบราณของผู้ใช้ทั่วไป	178
ตารางที่ 4.39 ด้านลักษณะความต้องการภาพถ่ายโบราณเพื่อนำไปใช้งานของผู้ใช้ทั่วไป	179
ตารางที่ 4.40 ด้านปัญหาในการใช้งานภาพถ่ายโบราณของผู้ใช้งานทั่วไป	182
ตารางที่ 4.41 ด้านความคาดหวังและข้อเสนอแนะในการจัดการภาพถ่ายโบราณของผู้ใช้งานทั่วไป	183
ตารางที่ 4.42 ตารางแสดงคำอธิบายแต่ละชื่อของมาตรฐานแบบ IPTC	212
ตารางที่ 4.43 ตารางแสดงขนาดรูปมาตรฐานและสัดส่วนของรูป	220
ตารางที่ 4.44 ตารางแสดงความสัมพันธ์ของขนาดกระดาษและขนาดไฟล์ดิจิทัล	221

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 หลักการทำงานของกล้องออบสคิวรา	8
ภาพที่ 2.2 นายหลุยส์ ฌาคส์ มังเด คาแกร์	9
ภาพที่ 2.3 สังฆราชปาเลอกัว	10
ภาพที่ 2.4 พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ฉายพระรูปโดยนายจอห์น ทอมสัน (John Thomson) ช่างภาพชาวสกอตแลนด์	10
ภาพที่ 2.5 พระยากระสาปน์ กิจโกศล	11
ภาพที่ 2.6 นายจิตร จิตราคนี	12
ภาพที่ 2.7 คอลเลกชันดิจิทัลของหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน	19
ภาพที่ 2.8 วงจรของการจัดการสารสนเทศ	21
ภาพที่ 2.9 วงจรชีวิตข้อมูลรูปแบบ DCC Curation Lifecycle Model	83
ภาพที่ 2.10 ภาพแสดงถึงวงจรชีวิตของข้อมูลเนื้อหาดิจิทัล	92
ภาพที่ 4.1 การเตรียมภาพถ่ายก่อนทำสำเนา	191
ภาพที่ 4.2 การทำสำเนาด้วยกล้องถ่ายภาพดิจิทัล	198
ภาพที่ 4.3 การทำสำเนาด้วยเครื่องสแกนเนอร์	199
ภาพที่ 4.4 การเชื่อมต่อกล้อง DSLR เพื่อถ่ายโอนข้อมูลเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์	200
ภาพที่ 4.5 การเชื่อมต่อ Memory Card Adapter เพื่อถ่ายโอนข้อมูลเข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์	201
ภาพที่ 4.6 หน้าจอเมทาตาทาของโปรแกรม XnView MP	202
ภาพที่ 4.7 แถบเมทาตาทาของภาพที่ ของโปรแกรม XnView MP	202
ภาพที่ 4.8 การเลือกคำสั่งแก้ไขเมทาตาทาภาพ ของโปรแกรม XnView MP	202
ภาพที่ 4.9 หน้าต่างแก้ไขเมทาตาทาของโปรแกรม XnView MP	203
ภาพที่ 4.10 การกรอก Keywords ในโปรแกรม XnView MP	203
ภาพที่ 4.11 ปุ่ม Write เพื่อยืนยันการแก้ไขเมทาตาทา ในโปรแกรม XnView MP	204
ภาพที่ 4.12 รูปที่ 4.12 ทดสอบรายการที่ป้อนในโปรแกรม XnView MP	204
ภาพที่ 4.13 ทดสอบสืบค้นได้ด้วยคำสั่ง Tools	204
ภาพที่ 4.14 การส่งออกภาพถ่ายด้วยโปรแกรม XnView MP	205
ภาพที่ 4.15 การตั้งค่าความละเอียดเพื่อการส่งออกภาพในโปรแกรม XnView MP	206
ภาพที่ 4.16 การระบุค่าในการส่งออกในโปรแกรม XnView MP	206

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 4.17 ปุ่ม Convert เพื่อทำการส่งออกภาพถ่าย	207
ภาพที่ 4.18 ภาพถ่ายที่ถูกทำสำเนาส่งออกแล้ว	207
ภาพที่ 4.19 การเก็บข้อมูลภาพถ่ายจากการสัมภาษณ์เจ้าของภาพต้นฉบับ	209
ภาพที่ 4.20 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์และข้อมูลจากการสัมภาษณ์	210
ภาพที่ 4.21 Metadata มาตรฐานแบบ EXIF ที่ใช้ในการจัดการภาพถ่าย	211
ภาพที่ 4.22 นิทรรศการออนไลน์บนเว็บไซต์ frick.org	216
ภาพที่ 4.23 การปรับขนาดไฟล์ภาพดิจิทัลในโปรแกรม Adobe Photoshop	222
ภาพที่ 4.24 ตัวอย่างใบกำกับรูปภาพ	223
ภาพที่ 4.25 รูปถ่ายที่ถูกจัดเรียงโดยภัณฑารักษ์ภาพถ่ายก่อนทำการติดตั้ง	224
ภาพที่ 4.26 ระดับความสูงในการติดตั้งแผ่นภาพถ่ายลงบนพื้นผิวจัดแสดง	225
ภาพที่ 4.27 การติดตั้งแผ่นภาพลงพื้นผิวจัดแสดง	225
ภาพที่ 4.28 การใช้ไฟส่องภาพแบบฮาโลเจนในการจัดนิทรรศการภาพถ่ายกลางแจ้ง	227
ภาพที่ 4.29 การจัดเสวนาในงานนิทรรศการกลางแจ้ง	228

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 2.1 แผนผังระบบการจัดนิทรรศการของสถาบันสมิธโซเนียน	102
แผนภูมิที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย	108
แผนภูมิที่ 4.1 จัดทำแผนการจัดการข้อมูลภาพถ่ายโบราณโดยใช้โมเดล แบบ DCC Curation Lifecycle	194
แผนภูมิที่ 5.1 แสดงระบบการจัดการภาพถ่ายโบราณ	231
แผนภูมิที่ 5.2 แสดงระบบการจัดแสดงและนิทรรศการ	238

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved